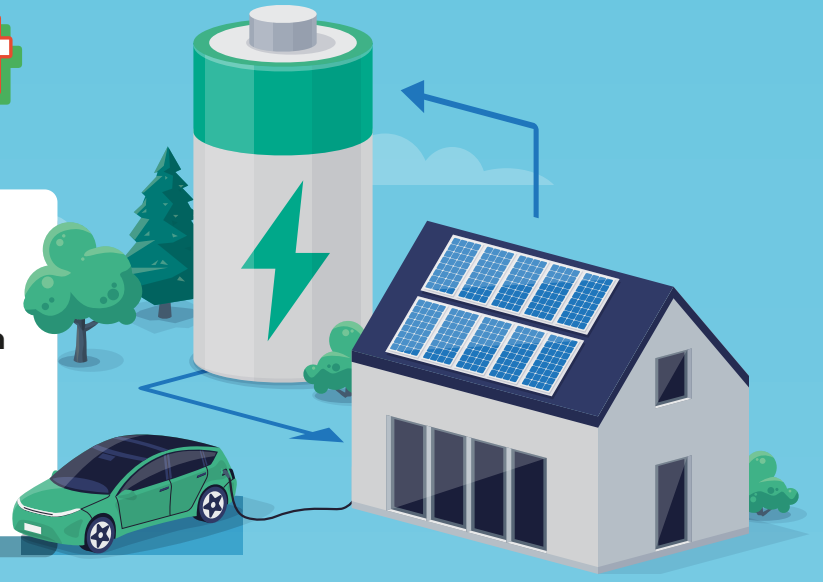

Energie en onafhankelijkheid: de spagaat van de Nederlandse consument

Nederland bevindt zich in een nieuwe realiteit sinds de oorlog in Iran en de voortdurende prijsschokken op de internationale energiemarkt. Het gevoel van urgentie is groot: een meerderheid van de Nederlanders wil minder afhankelijk zijn van buitenlandse energie en een groot deel van de bevolking kijkt vooruit naar een toekomst waarin duurzame bronnen de hoofdrol spelen. Toch loopt de praktijk aan tegen harde grenzen van systeem, portemonnee en woonsituatie.

Vertrouwen onder druk en langzaam groeiend besef

Bijna driekwart van de Nederlanders vraagt zich af of onze energievoorziening bestand is tegen de huidige geopolitieke instabiliteit. Iets meer dan de helft (52%) heeft vertrouwen in de betrouwbaarheid van het Nederlandse energiesysteem, terwijl ruim 30% dit vertrouwen mist. De oorlog in Iran heeft daarmee een aanzienlijke invloed op het collectieve vertrouwen in onze energievoorziening.

En de oorlog in Iran heeft niet alleen invloed op het vertrouwen, maar ook op het gedrag van de Nederlanders. Op dit moment zegt 27% daadwerkelijk minder energie te verbruiken dan voor het uitbreken van de oorlog. De meerderheid (65%) verandert niets in het dagelijkse gebruik. Dit heeft waarschijnlijk drie oorzaken: Ten eerste blijkt uit dit onderzoek dat een deel van de Nederlandse huishoudens het gevoel heeft dat verdere stappen nauwelijks mogelijk zijn. Ten tweede heeft een deel al veel besparingen doorgevoerd en ziet weinig mogelijkheden om nog meer te doen. Ten derde is een deel van de Nederlanders kapitaalkrachtig genoeg om de huidige prijsstijging zonder al te veel pijn te doorstaan.

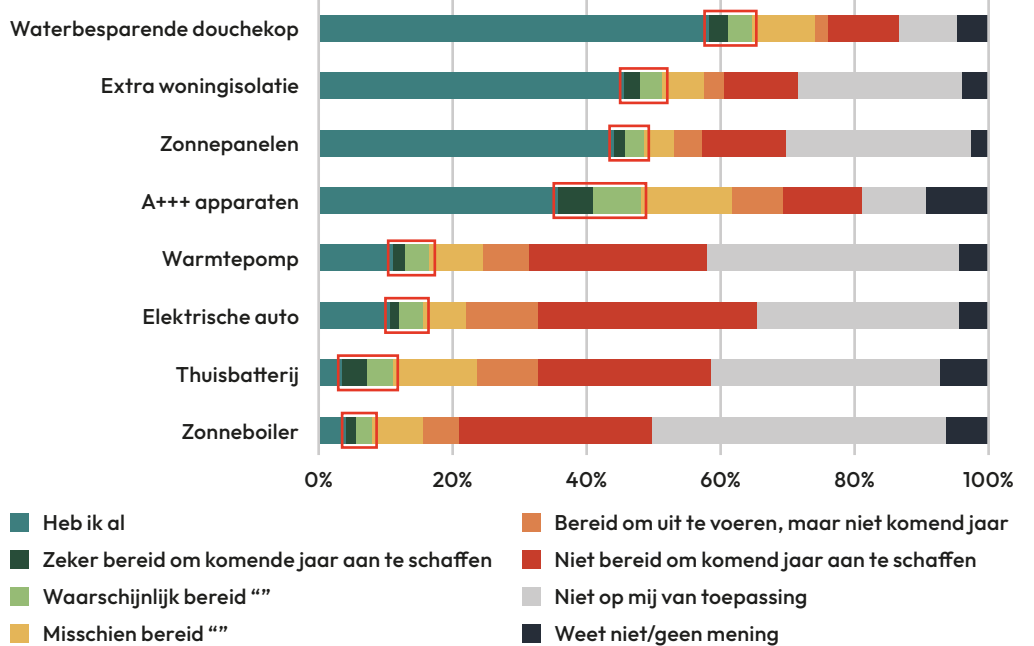
Toch zien we dat bijna de helft van Nederland (49%) actief probeert te besparen. Nederlanders zetten de verwarming omlaag, douchen korter of pakken vaker de fiets. De bereidheid tot offers is groot: 57% zegt zelfs comfort te willen inleveren – kouder wonen, minder gemak – als dat helpt om hun energierekening te beteugelen.

De stap naar verduurzamen: intentie versus werkelijkheid

De wens om los te komen van fossiele bronnen krijgt ondertussen vaste voet aan de grond. De helft van de bevolking (52%) noemt het verminderen van afhankelijkheid van olie en gas expliciet als doel. Tegelijk is men verdeeld over de alternatieven: 41% vertrouwt erop dat duurzame energie meer zekerheid geeft over de energierekening, maar net zo'n grote groep twijfelt of heeft simpelweg geen mening.

Wanneer Nederlanders gevraagd wordt naar hun investeringsplannen voor het komende jaar, kristalliseert het beeld van een groeipotentieel dat vooral in de marge wordt gerealiseerd. Nieuwe aankopen van A+++ huishoudelijke apparaten (11%), waterbesparende douchekoppen (7%) en woningisolatie hebben de grootste kans op extra adoptie. Andere grote investeringen, zoals het aanschaffen van een warmtepomp, thuisbatterij, zonneboiler of elektrische auto, kennen lagere bereidheid (tussen 4% en 6%). Zonnepanelen zijn bij bijna ruim 40% van de huishoudens al aanwezig; verdere groei wordt geremd door verzadiging onder eigenaren en beperkte mogelijkheden bij huurders. Illustratieve reacties als "Wij doen alles wat we kunnen, meer kan niet" en "Als ik het geld ervoor had, maar dat heb ik niet", schetsen het spanningsveld tussen idealen en de harde werkelijkheid.

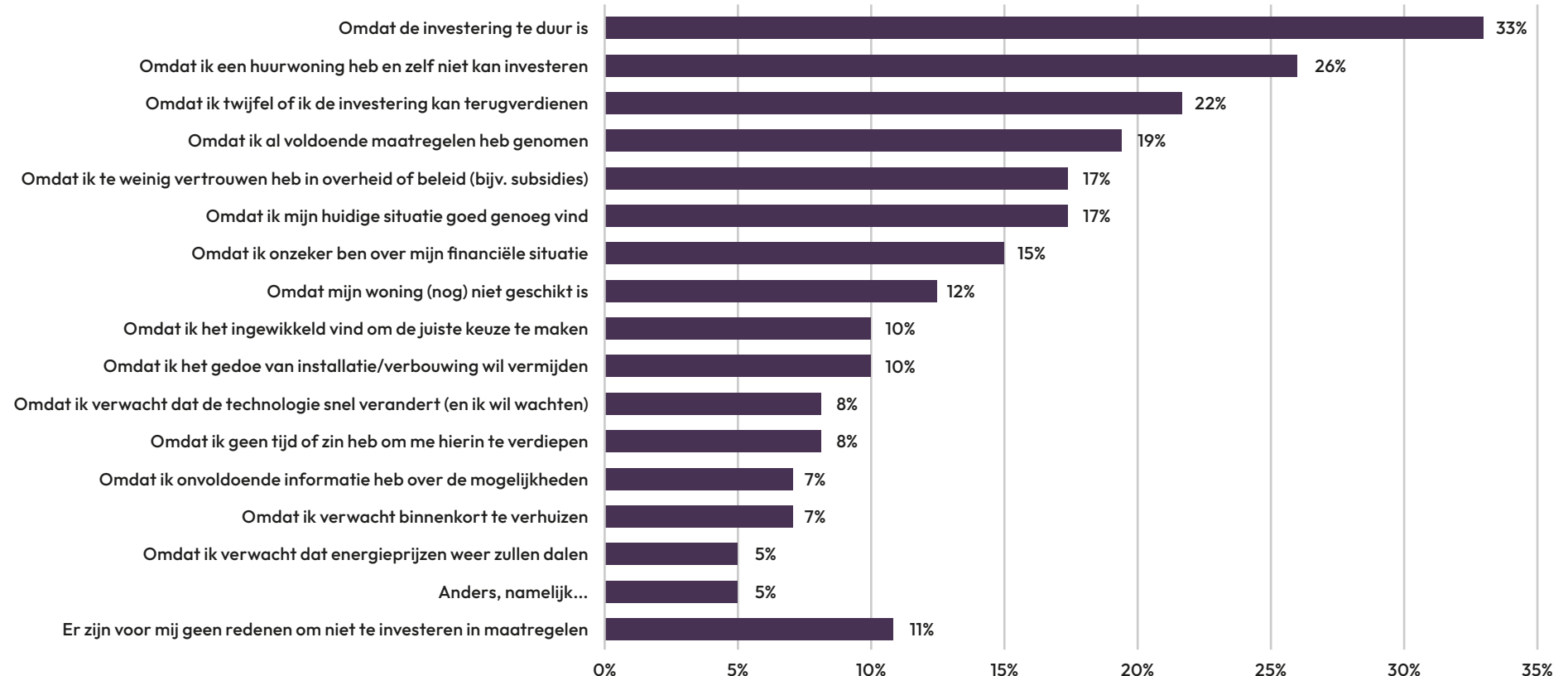
Aanschafbereidheid

Barrières die verduurzaming ontmoedigen

De Nederlandse consument wordt, ondanks de goede wil, belemmerd door factoren waar weinig individuele invloed op uit te oefenen is. Een aanzienlijk deel, 38%, vindt dat ze niet genoeg mogelijkheden hebben om hun energieverbruik te verlagen. Dit zijn vooral mensen die afhankelijk zijn van hun verhuurder of een Vereniging van Eigenaren waardoor ze de vrijheid missen om zelf te investeren.

Barrières om te investeren

Bijna een kwart (24%) van de Nederlanders ziet geen reden om in energiebesparende maatregelen te investeren. De drempels om te investeren in energiebesparende maatregelen zijn breed en vaak hardnekkig. Voor veel Nederlanders is de investering simpelweg te duur en bestaat er onzekerheid over terugverdientijd. Wantrouwen in overheidsbeleid en subsidiebeleid is een structurele factor. "De overheid doet weinig" klinkt vaak door in open antwoorden, net als het gevoel dat men alles wat mogelijk is allang heeft gedaan. Huurders wijzen expliciet op hun afhankelijke positie: "Mijn verhuurder werkt niet mee", "Ik zou wel willen verduurzamen, maar dat kan niet bij sociale woningbouw". Zelfs bij eigenaren met een relatief comfortabele woonsituatie en voldoende middelen zijn praktische barrières, gebrek aan kennis of regeldruk redenen om investeringen uit te stellen.

Overheid aan zet

In het licht van deze obstakels pleit een ruime meerderheid (66%) voor een stevigere overheidsrol. Niet alleen in het faciliteren van verduurzaming, maar vooral in het doorbreken van blokkades waardoor grote groepen huishoudens buiten spel blijven staan. Huishoudens verwachten van de overheid concrete hulp: directe ondersteuning aan huurders, beter vindbare en begrijpelijke subsidies, campagnes die laten zien 'hoe het wél kan' en meer aandacht voor drempels die verder reiken dan alleen financiën.

De hamvraag is niet alleen of Nederlanders willen verduurzamen, maar vooral of ze het ook kunnen. Deze periode van instabiliteit vraagt niet om sturing op incidenten, maar om structureel beleid gericht op de groepen met de meeste barrières.